

(Е-новине, 19.12.2009)

Поводом текста ["Господари из сенке" Јоване Папан](#)

„Која је нова велика породична тајна која се крије од околине и гура под тепих? Судаћи по насловима у свјетској штампи, то нису насилни мужеви нити родитељи психопате, већ дјеца која злостављају своје родитеље. Родитељи су постали нове жртве породичног насиља, а дјеца нови злостављачи који сију страх“.

Овим сензационалним открићем свој текст, објављен у Новој српској политичкој мисли, а под насловом „Природна и неизбежна хијерархија у породици окренула се наглавачке“ пренесен у подгоричкој штампи, започиње ауторка Јована Папан.

Добро: како је та „хијерархија“ неизбежна, када је не само више нема, него се и претворила у своју супротност, питате се сада, ви који се формалне логике држите као *пијан плота*

? Чини се како су избјеглице пред неизбежном хијерархијом на крају ту хијерархију натјерале у избјеглиштво... Шта сад хијерархији преостаје, него да чека боља времена и *Повратак краља*
?

Шта је ту природно, а шта неприродно: природно је да родитељи злостављају дјецу, а неприродно да дјеца злостављају њих? Можемо ли се барем сложити да је природно да неко некога злоставља?

„У извјештају недавно објављеном у Великој Британији, наведено је да се родитељи све чешће јављају на телефонске линије за помоћ у случајевима породичног насиља, жалећи се на дјецу свих узраста. Невјероватно, али неких 2 одсто позива односи се на злостављање од стране дјете млађе од 3 године, док дјеца испод 10 година чине 10 одсто злостављања. Најопаснији су између 13 и 15 – када најчешће пријете, сијевају

ножевима, туку, гађају...", пише даље Папан.

Ко познаје дјецу, тај зна да су, ваистину, најгаднија она испод три године. Док су мали, жао ти је да их удараш, што би било *природно*, па онда она, неприродно али стога не и не-болно, млате тебе. У бити, наведени подаци казују сурову али *неизбјежну*

(а није ли и сама природа таква?) истину: свако је дијете, без обзира на узраст, пузајућа, балава опасност. Сигуран си само са оним што абортираш.

Али не страдају сви родитељи... „Како студије показују, најризичнија група, тј. најчешће жртве малтретирања од стране дјеце јесу попустљиви родитељи. Опуштено родитељство без стега и строгих правила, које се пропагира у многим популарним теоријама васпитања, осим што угрожава родитеље, уједно повећава и шансу да ће дјеца постати делинквенти, наводи се у студији Универзитета Брајгам. Иза злостављања родитеља обично се крије потпуни недостатак поштовања према њима и генерално према свим ауторитетима, што је тренд који је започео још осамдесетих, у вријеме јачања група за заштиту дјечјих права. Док су с једне стране ове групе чиниле добру ствар тиме што су подизале свијест о правима дјеце, с друге стране су отишле мало предалеко, стварајући код дјеце претјерани осјећај заслужности, док су се родитељима права све више осипала“.

Куда овај свијет иде? Шта је следеће: хоће ли жене почети тући мужеве? Хоћемо ли у новинама читати овакве наслове: „Пијана се вратила кући па претукла мужа и дјецу“? Знају ли данашњи родитељи – а очито не знају – да је помиловати дијете по коси исто што и дати му пиштољ у руке: данас га, док кмечи у ходалици, милујеш, а већ сутра је осуђивани деликвент? Ауторицу очито нарочито боли недостатак поштовања према ауторитетима. А ко су ауторитети? Ех, некад се знало: родитељ, црква, војска, држава... Док се то знало, деликвенције практично није било – по затворима су трунула само дјеца ријетких попустљивих родитеља. Некад си дијете које не слуша могао послати у попове или у војну школу. Прије него што и ми одемо „мало предалеко“, Папанин текст, оне који хоће да виде и разумију, упозорава камо ће нас одвести непоштовање ауторитета, које и код нас све чешће уочавамо.

Али не каже ли наш народ: ко би горе сад је доле? - пита *Advocatus Diaboli*. Није ли јасно да се насиље дјеце над родитељима може схватити и као освета потлачених? - интересује заступника Врага. Није ли важни хришћански наук родитеље до сада могао научити: не лаћај се батине, јер ћеш од батине и страдати?

Кад смо већ код хришћанства... Теза да је породица ауторитарног родитеља и послушне дјеце темељ хришћанске заједнице (цркве не пропуштају заложити се за породичне вриједности – напокон, и црква је некаква породица, није ли?), заправо се и не слаже са оним што је имао рећи Христ: „Јер сам дошао да раставим човјека од оца његова и кћер од матере њезине и снаху од свекрве њезине“ (Мат. 10, 35). Иш враже! - ускликнимо с љубављу, па наставимо са проучавањем Папаничиног текста.

Ауторка даље примјећује како „очигледно, у жељи да 'не спутавају' дјецу, родитељи им ускраћују неопходно 'уљуђивање' и остављају их у полудивљем стању“. Све даље је плод тог првобитног *неспутављања*: „Наравно, истовремено се спроводе жестоке кампање за забрану физичког кажњавања дјеце, а они родитељи који имају обичај да плусну дијете по дупету због безобразлука проглашавају се 'злостављачима' који 'упропашћавају' сопствену дјецу. Само, шта је са оним родитељима који су дјецу упропастили својом попустљивошћу, који су створили мале монструме ускративши им дисциплину, цивилизовање и шансу да постану људска бића која умију да користе WC-шољу и не уједају родитеље кад им се не допадне поклон?“.

Овако дирљив зов за батином ријетко се среће, чак и у насиљем натопљеним овдашњим медијима. Човјек се постаје кроз батине: насиље над нама је оно што нас „уљуђује“ и „цивилизује“. Не млатити дијете, злочин је над дјететом: јер то га оставља у „полудивљем стању“. У људскост нас, дакле, батином утјерају. И батином нас спрјечавају да из људскости побјегнемо: то је функција ауторитета. Тамо гдје нема ауторитета, нема ни човјека. Можемо ли, смијемо ли из тога закључити: гдје се спрдају са црквом, духовним ауторитетом, и државом, свјетовним ауторитетом, ту не живе људи, него обитавају звијери?

Из *Откривења Јованиног*, тог доиста апокалиптичног текста, узнемирујућег описа знакова потоњег времена, ишчитава се жал за данима када ствари нису биле „окренуте наглавачке“, него посађене на ноге стамене: за временима када се знало ко је вјера а ко невјера, ко је отац а ко син, које су боје људи који су људи, а које боје људи који су мајмуни у „полудивљем стању“. Ова *меланхолија батине* до нас допире као сабласт викторијанске Енглеске: у то вријеме људе по Африци су млатили и бацали у робље за њихово добро, да би их извукли из „полудивљег стања“. Ова *нова српска политичка мисао*, чини се, и није тако нова: обрни-окрени, то је стара, добра, деветнаестовјековна европска мисао.

Шта не разумију они којима је увијек мало насиља и ауторитета? То да врста ауторитета о којој овдје говоримо не почива на извршеном насиљу, него на пријетњи насиљем. Онда када такав „ауторитет“ доиста прибјегне насиљу, његов ауторитет је већ нарушен. Што више насиља, то мање ауторитета – насиље је, заправо, безуспјешан покушај да се закрпе пукотине у ауторитету. На концу, насиље уништава и посљедњи траг ауторитета, а батина се окреће пут онога који је њоме махао. Објаснимо то на примјеру који НСПМ аутори могу разумјети. Узмемо, дакле, Америку за примјер. Зашто је 11.09. нарушио империјални ауторитет Америке? Док се напад на New York није десио, Америка се чинила свемоћном и нерањивом. Пријетња америчке одмазде била је страшнија од пријетње Судњег дана. Када је

Al-Qaeda ударила у срце империје, чинило се како ће бијес рањеног дива однијети градове и уздрмати континенте. Очекивала се страшна одмазда. Које није било. Умјесто тога, Америка је ушла у два дуга рата без јасне побједе, чак и без јасно одређеног непријатеља. Изазвана и натјерана на примјену, пријетећа све-моћ манифестовала се као не-моћ.

Иста је ствар са ауторитарним, насилним родитељем: док постоји као пријетња, његова одмазда над побуњеним дјететом доима се страшном. Када родитељ доиста изврши одмазду, када пријетња постане тек банално насиље, ауторитет је трајно нарушен, а на све батине које падну по њему, дијете једино може рећи: је ли то твоја моћ, је ли то најбоље што можеш?

Најприје су нам забранили да кољемо комшије и силујемо им жене, а најбоље међу нама послали у Нааг. Онда су нам забранили да бијемо рођене жене, па их сад морамо тући кришом. А долази дан када ни властито дијете нећеш смјети угазити... Будућност изгледа црно, али без бриге: наша блиска будућност је спокојно плава. Као небо над азилима за злостављане жене, као модрице на лицу дјетета. Дакако, прионите на посао: све што можеш пребити данас, не остављај за сутра. Батинајте дјецу, чим прије их *уљуди те*

властитим примјером потврдите да је човјек
животиња која туче своју младунчад